

- Általános iskolai szintű szépirodalmi olvasmányt ajánlott 9 jelölt (18%) (pl. Defoe: Robinson, Gárdonyi, Móra stb.)
- Szórakoztató – alacsony vagy középszintű kultúrához tartozó művet ajánlott 6 jelölt (12%) (Pl. H. Wonk: Zendülés a Cain hadihajón; egy krimi cím nélkül stb.)
- Egy jelölt vallásos, református felekezeti irodalmat ajánlott. (12. sz.)
- Ismerettartalmú szakkönyvet ajánlott 2 fő (4%).
- Nem konkretizálva a feladatot a könyvajánlás technikai eljárásait, módszerbeli lépéseit ismertette 10 fő (20%).

Az ismertetés dominált ajánlás helyett. Érvelő és érdemi részek helyett differenciáltan értékelhető nyelvhelyességi, stilisztikai, helyesírási (írástechnikail) személyiség-közlést nyertünk. Pl. „Az író a férj szemével mutatja be a fesztivált” (68. sz.),... „szót emel az egyház képmutatása miatt, a papi erkölcs-telenség miatt, mert azok ahelyett, hogy híveik lelki vezeklésével foglalkoznának, inkább szerelmi kalandokba bocsátkoznak.” (47. sz.)

Volt állásfoglalás: ...„a kutyra oldalán állunk” (48. sz.), és határfok-késleltetés: „A tartalmát nem mondom el, mert nem lesz érdekes.” (69. sz.) Mindezek mellett hevenyészetség, cinizmus is előfordult, igazolva a személyiségjogok félreértelmezését, a pályaalakalmasság hiányát. A feladatok százalékos viszszaajezési szerint azonban „köztek is valának eminensek” (Heltai).

Az előzőekben összefoglaltak és a helyes-helytelen válaszok aránya azt tükrözi, hogy milyen jellegű tennivalóink vannak az általános és középiskolai irodalom oktatásában, a nevelésben, mert különben: „Les barbares arrivent!”.

IRODALOM

[1] Magyar T. Írásbeli felvételi feladat 1992. 1–9.1.

Magyar T. Javítási útmutató 1992. 1–5.1. (+ pótfelvételi feladat és útmutató).

[2] *Szabolcsi Bence–Tóth Aladár: Zenei Lexikon* I. k. Zeneműkiadó Vállalat, Bp., 1965. 160. l. a/b. col.

[3] *Világirodalmi lexikon* (Főszerkesztő: Király István, Akadémiai Kiadó, Bp., 1970. I. k.

[4] *A magyar irodalom története* (Főszerkesztő: Sőtér István), Akadémiai Kiadó, Bp., 1966. 5. k.)

OLÁH MIHÁLYNÉ

Általános Iskola
Százhalombatta

Egy alternatív tankönyvről

1. Takács Gáborné–Takács Gábor: „Matematika általános iskola 3. osztály” című kétkötetes munkatankönyve méltó folytatása a már megismert és megkedvelt 1–2. osztályos munkatankönyveknek. Az első, ami megragadja a pedagógust és a gyerekeket is, hogy szép, színes, érdekes, arra inspirálja, aki kézbe veszi, hogy nézegesse, gondolkodjon és dolgozni kezdjen vele.

Már az első kézbevételel motiválja a gyerekeket a munkára, érthető számukra a 3. osztályos könyvben is használatos jelrendszer, amely eligazítja őket az egyes feladatok megoldásakor.

2. A szerzőpáros az első osztályos Tanári kézikönyvben megfogalmazta programjának módszertani alapelveit, melyek közül jól érvényesülnek ebben a munkatankönyvben is a következők:

- Szemléletesség – a gyakorlati életből vett izlées, érthető képanyaggal, színekkel, ábrákkal kiemelt világos jelrendszerrel.
- A tematikusan tervezett felépítés biztosítja a *rendszerességet*, az ismétlődő, fokozatosan nehezülő feladatok a *fokozatosság* elvét valósítják meg. Pl. A számkör bővítése 1000-ig.
- A megfelelő minőségű és mennyiségű feladat 1–1 téma megismerésére, megértésére és a gyakorlásra biztosítja a tanuló *aktív munkáját*. Pl. Műveletek az ezres számkörben.
- A példák érdekessége izgatja a fantáziát, munkára serkenti a tanulókat.
- A fogalmak, összefüggések, törvényszerűségek megértéséhez kellő tapasztalati anyagot biztosít.
- A problémamegoldó gondolkodásra nevelés áthatja az egész munkatankönyvet.
- A tanulók fejlettségi szintjéhez izgatja a feladatokat. Cicával, oroszlanál jelzett feladatok.
- A készségfejlesztés változatos módon valósul meg.
- **Lényeges** alapul a tanulók munkájának folyamatos értékelése, mely tükrözi az egyéni előrehaladást, a tanuló képességeihez mért erőfeszítést, az elért eredményeket.

Tartalmaz év eleji, 2 db időszakos és év végi felmérést, amelyben szerepelnek a törzsanyagot és azon túli követelményt mérő feladatok is.

- Lehetőséget biztosít az önellenőrzésre, önértékelésre folyamatosan az órai munkálkodások során.

3. Témakörönkénti bemutatás

Év eleji ismétlés

- A fejezetben jelölt feladatok mennyisége és minősége alkalmas arra, hogy a 2. osztályban megtanult leglényegesebb ismereteket átismételjék a tanulók. A legfontosabb, hogy 100-as számkörben tudjanak tájékozódni, műveleteket végezni (összeadás, kivonás, szorzás, bennfoglalás, részekre osztás szerepel az ismétlő feladatokban).

Kiemelt gondot fordítottak a műveletek közötti összefüggések és megkülönböztetések érzékeltetésére, a tanultakat alkalmazó feladatokra.

A hozzá kapcsolódó felmérés elvégzése után a tanító képet kap a második osztályos törzsanyag elsajátításáról. Elegendő információt jelent a számára a folyamatos gyakorlások megtervezéséhez, az esetleges felzárkóztatáshoz is.

- A tankönyv adott fejezetei egyértelműen nem válogathatók szét a matematika főbb témaköreire, de ez egyáltalán nem jelent problémát, mert az egyes témakörök az adott fejezetben pl. számtan-algebra témakörében, relációk, függvények, sorozatok feladatai jól megerősíthetik a tanultakat és viszont. Vannak viszont egyértelműen egy matematikai problémát koncentráltan taglaló fejezetek, ezek közül emelem ki a leglényegesebbeket azzal a céllal, hogy mennyire sikerült az évfolyam tananyagának és követelményeinek feladatokkal való lefedése.

Halmazok - logika Válogatások c. fejezet

A képek segítségével összeállított feladat sor áttekinthető, a gyerekek számára jól érthető a megfogalmazása is. A tantervi törzsanyagra vonatkozó követelményeket lefedik, de találunk a minimum követelményeken túli követelményekre vonatkozó feladatokat is, pl. tulajdonsággal adott halmazba, egy-idejűleg két halmazba elemeket kell elhelyezni.

Számtan, algebra témakörébe tartozó fejezetek képezik a munkatankönyv jelentős részét, helyesen, hiszen a tanterv is ezt emeli ki leghangsúlyosabban. A szerzők fontosnak tartják a tanulók számfogalmának erősítését, a számolási, szóbeli készségének továbbfejlesztését, az írásbeli műveletvégzés készségének kialakítását.

Ezt a témakört erősítik az alábbi fejezetek:

- Számkör bővítése 100-ig I/34-I/45	- A pénzhasználat gyakorlása II/10-II/16
- Római számok I/46-I/47	- Szorzás, osztás gyakorlása II/23-II/32
- Pontos adat - közelítő érték I/53-I/58	- Tagok és tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága II/33-II/42
- Összeadás ezres körben I/68-I/77	- Többjegyű számok szorzása II/43-II/47
- Terület-, térfogatmérés I/78-I/8-	- Írásbeli szorzás II/48-II/58
- Kivonás ezres körben I/85-I/95	- Műveletek gyakorlása II/83-II/94
- Az összeg és különbség változásai I/96-I/101	- Törtek, törtrészek II/99-II/109
- Mennyiségek és mérőeszközök I/102-I/103	- Műveletek közti kapcsolatok II/110-II/112
- Negatív számok I/115-I/120	- Mennyiségek és mérések II/115-II/122
- Műveletek gyakorlása I/121-I/132	- Műveletek gyakorlása II/123-II/131
- Időpont és időtartam II/4-II/9	

A felsorolt fejezetek feladatai biztosítják a témakör anyagának megtanítását, a törzsanyagra vonatkozó követelmények teljesíthetőségét, de a differenciálás biztosítja azt is, hogy a jobb képességű tanulók az optimum követelményeket is teljesíthessék.

A feladatok az egyes témákban fokozatosan egymásra épülnek, és lépésről lépésre nehezülnek, biztosítják a tanulóknak az eredményes elsajátítást. Valószínű, hogy ez az oka, hogy kevesebb a korrekciós jellegű, felzárkóztatást segítő feladat (12 db), mert a tanulók képesek az analógiák segítségével a folyamatos együttműködésre.

A törzsanyagnál nehezebb feladatok száma 24, van tehát lehetőség a differenciált képességfejlesztésre. Inspirálja a nevelőket a munkatankönyv, főként a méréseknél, negatív és tört számoknál a manipulatív eszközök minél szélesebb körű használatára. Helyes ez a törekvés, mert a tört és a negatív számok tanításakor az *előkészítés* a tantervi feladat. Mérést viszont csak mérégetéssel lehet megtanulni.

Tréfás, gondolkodtató feladatokat jelöl a róka képe, ezek száma 16, szintén felhasználhatók a differenciált fejlesztésre.

Vannak ismétlődő feladattípusok, pl. a helyiérték fogalmának kialakítására, rögzítésére, a számok elhelyezése, számszomszédok stb. a számegyenes felhasználásával, szinte végigkíséri a fejezeteket. Jó támpontokat nyújtanak ezek a feladatok a készségfejlesztésre, mert nem vesz el időt a feladat újbóli magyarázata, a tanulók képesek az azonnali, önálló feladatvégzésre.

A műveleteket analóg feladatok vezetik be, amelyek szintén megkönnyítik a megértést, segítik a készségfejlesztést. Szintén ismétlődő feladatsorok, minden művelet megtanítása előtt megtalálható. A szöveges feladatok megoldását, a műveletek közötti összefüggéseket életszerű képek, képsorok, táblázatok, grafikonok segítik, így lehetőséget kapnak a tanulók az önálló értelmezésre, megértésre, feladatvégre. A számtan–algebra témakörének feladatokkal való kitöltését a követelményekhez igazodó szintűnek tartom.

A relációk, sorozatok, függvények feladatait a szerzők egyrészt beépítették az előzetesen felsorolt fejezetekbe, hangsúlyozottan szerepelnek a „Kapcsolatok keresése”; „Összefüggések, kapcsolatok keresése...” c. részekben.

A feladatok többsége az osztály minden tanulójának szól. Megoldásukat mindenütt képek, ábrák, táblázatok segítik. Találunk bennük kellő mennyiségű nehezebb feladatot is (8 db oroszán jelölésű, 7 db róka jelölésű) a jobban fejlődő tanulók számára.

Geometria, mérések témakörére vonatkozó feladatok az alábbi fejezetekben találhatóak:

- Területmérés I/78–I/80	- Testek építése és tulajdonságai II/78–II/82
- Mennyiségek és mérőeszközök I/102–I/104	- Nagyítás, kicsinyítés II/94–II/98
- A kör I/111–I/114	- Nyújtás, zsugorítás II/113–II/114
- Időpont, időtartam II/4–II/7	- Mennyiségek mérése II/115–III/122
- Tükrözés II/17–II/22	

A témakör anyaga soknak tűnik, de egy részüket (a méréseket) a számtan, algebra témakörök is tartalmazzák, követelményeik is ott fogalmazódnak meg. A mérések feladatai a tankönyvben a mérőeszközök felelevenítésével kezdődnek. Már ismerős a téma a gyerekek számára, könnyedén megoldják őket. *Helyette lényeges a tényleges mérés.*

A geometriai követelmények minimum szintjét a tankönyv feladatai jól szolgálják, de az optimális követelmények megvalósítására is találunk szemléletes, érthetően fogalmazott, elvégezhető feladatokat.

Sok esetben utal a tankönyv a manipulációs tevékenységekre, eszközhasználatra, s ez még inkább megkönnyíti a tanultak értését, rögzítését.

Kombinatorika, valószínűség, statisztika témakörének feladatai az alábbi fejezetekben találhatóak dominánsan: - Hányféleképpen?

- Mi a valószínűbb?

A tanterv itt nem fogalmaz meg minimum szintű követelményeket, inkább tevékenységekre, rajzra, rendszerezésre, gyakoriság megkeresésére utaló követelményekkel találkozunk. Ezeket a tankönyvben elvégzett feladatokkal meg tudják oldani a tanulók.

Összegeve:

Alaposan kidolgozott, szemléletes, fokozatosan építkező a leghangsúlyosabb anyagrésze, a számtan, algebra, halmaz, logika témaköre.

Alkalmas a tantervi törzsanyag elsajátítására, a műveletek megtanítására és a készségfejlesztésre. A többi témakör is a tantervi anyagnak, követelményeknek megfelelő arányban szerepel, tehát a tankönyv feladatai jól feldolgozzák a 3. osztályos tantervi anyagot és követelményrendszert. Világos, szabatos, életszerű, élményt nyújtó szövege és képanyaga nagyban segíti a tanulók önálló és közösen végzett ismeretszerését.

A Takács-féle 1–2. osztályos matematika tankönyveket iskolában szeretik a gyerekek, a tanítók és a szülők is. A harmadik osztályos könyv kollégáim és saját véleményem szerint is eredményesen használható munkatankönyv, amely megkönnyíti a gyerek és a pedagógus munkáját is, ezért kiadását várjuk a következő tanévré.

Kiadja a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola
Szerkesztőség: 6701 Szeged, Boldogasszony sugárút 6. Telefon: 310-244

A lap kiadói gondozását a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola
Szakszervezeti Bizottsága látja el.

A kiadásért felel: dr. Siposné dr. Kedves Éva
Kiadóhivatal: 6725 Szeged, Hámán Kató utca 25. Telefon: 310-122

Évente 5 alkalommal jelenik meg. Évi előfizetési díja: 200 Ft.

A címlapot tervezte: Fischer Ernő

Megjelent: 5700 példányban

93-256 – Borgisz Kft., Szeged

Felölös vezető: Martonosiné Csértő Brigitta ügyvezető